

Chương 7

*Làm Thế Nào Để Tích Lũy
Sự Giàu Có?*

Chương này được dựa trên căn bản của bài kinh “**Lời Khuyên Dạy Vyagghpajja**” (*Vyagghpajja Sutta*). Kinh này còn có tên là Kinh “*Dighajanu Sutta*”. Kinh giảng dạy về những điều kiện cần thiết để duy trì và tăng cao những phúc lợi vật chất và tinh thần của người tại gia, bao gồm những Phật tử tại gia.

Chuyện kể rằng Đức Phật đã được tiếp cận bởi một người tại gia giàu có, tên là *Dighajanu*, đến thỉnh cầu Phật chỉ dạy. Ông Dighajanu đã thưa với Đức Phật rằng những người trong gia đình ông đều đang được hưởng thụ những tiện nghi vật chất tốt, như dùng quần áo toàn bằng lụa là, nước hoa và trang sức bằng vàng bạc, đá quý. Ông đến để xin Đức Phật chỉ dạy những cách thức để “duy trì” sự giàu có và cuộc sống hưởng thụ tốt như vậy trong kiếp sống này và trong cả kiếp sống sau.

Đức Phật đã bắt đầu giảng cho ông ta rằng sự giàu có *thực sự* về mặt vật chất và tinh thần đều được tích lũy bằng những phẩm chất đúng đắn và thiện lành, chứ không phải bằng những con đường bất chính.

Theo Phật, để tích lũy sự giàu có về vật chất thì mọi người chúng ta cần phải sống và làm việc theo bốn (4) cách. Để tích lũy sự giàu có về tâm linh và tinh thần thì, chúng ta cần phải sống và làm việc theo bốn (4) cách. Những cách đó được Đức Phật giảng giải như sau.

(A) Tích Lũy Sự Giàu Có về Vật Chất

(I) Bốn Cách Tích Lũy Sự Giàu Có & Tiến Bộ về Mặt Vật Chất

(1) Tích Lũy Tài Sản Bằng Nỗ Lực Làm Việc Liên Tục & Chân Chính:

Cũng như trong cuộc mưu sinh, Đức Phật khuyên rằng một người phải luôn luôn siêng năng, nỗ lực, không được lười biếng, hay khất thời một việc gì. Ngạn ngữ phương Tây có câu: “*Việc gì có thể làm hôm nay thì không nên để sang ngày mai*”. Hãy làm xong hôm nay.

Cần phải hiểu rõ việc gì cần phải được làm và làm một cách hợp lý như thế nào, và phải phân công công việc cho mọi người một cách hợp lý và hiệu quả như thế nào. Như vậy, mọi công việc và nghề nghiệp của người ấy sẽ luôn luôn được thực hiện trôi chảy và thành công. Đó là nền tảng giúp mang lại thu nhập vật chất và sự giàu có.

Ý của Đức Phật có thể hiểu như sau. Công việc, nghề nghiệp của mình thì mình phải làm, và làm tốt. Ngoài ra không có phép mầu nào, lời cầu nguyện nào, hay việc cúng bái hay bùa chú nào có thể giúp làm xong việc hoặc giúp bạn làm ra tiền của cả. Ngay cả lòng tin hay việc tôn thờ vào Đức Phật cũng chẳng bao giờ mang lại những phần thưởng vật chất nào hết. ***Siêng năng, cẩn thận và hiểu biết tháo vát trong công việc là 3 điều kiện “cần phải có” để làm ra tiền của.***

Ngoài ra, những điều kiện khác dưới đây [phần (2),(3),(4)], chỉ là những điều kiện *bổ trợ* cho những phẩm chất *cần có* ở phần (1) này.

Khi hướng dẫn ta đến sự thành đạt về sự nghiệp, Đức Phật còn dạy thêm rằng việc tích lũy làm giàu phải dựa vào những công việc nghề nghiệp hợp pháp, chân chánh và lương thiện. Chỉ có cách như vậy, thì tài sản mới được bảo vệ lâu dài. Chẳng hạn, tài sản nếu được làm ra bằng những việc phạm pháp, bằng những việc bất thiện, bằng những việc làm hại người khác, hay tạo ra thù hận, thì theo thứ tự những tài sản đó có thể sẽ bị tịch thu bởi pháp luật, bị tai ương, bị mất mát vì nghiệp báo hay bị phá hay cướp lại bởi những kẻ thù.

Thông tin báo chí về những nước trên thế giới có những những quan chức và lãnh đạo thường bị truy tố về những tội ăn hối lộ, tham nhũng, biển thủ, lập bè phái ăn chia, hàm oan người vô tội, và những tài sản kết sù có được từ những hành vi bất thiện đó tưởng chừng như đã an toàn đã bị chính quyền tịch thu ngoài việc bản thân bị tù tội.

Bạn cũng từng nghe những người làm giàu bất thiện cũng bị quả báo, bản thân và con cháu phải nhận lãnh hậu quả.

Bởi vậy, việc đầu tiên Đức Phật thuyết giảng cho ông Dighajanu cách để mưu sinh và làm giàu là phải nỗ lực làm ăn và phải làm một cách chân chính.

(2) Bảo Vệ Tài Sản Một Cách Đúng Đắn

Để gìn giữ tài sản cá nhân khỏi rủi ro bị chi phối của chính quyền, Đức Phật khuyên chúng ta tạo ra của cải một cách chân chính và làm đầy đủ bổn phận đối với chính quyền.

Tức là ngoài việc mưu sinh làm giàu chân chính, chúng ta còn phải luôn luôn đóng thuế và những nghĩa vụ khác một cách đầy đủ. Khi đã thực hiện đầy đủ những bổn phận này, người giàu có sẽ giảm thiểu tối đa, nếu không nói là loại bỏ hoàn toàn, mối đe dọa bị chính quyền tịch thu tài sản. Vì đó là thu nhập và tài sản hợp pháp.

Vào thời Đức Phật, người ta thường bảo vệ tài sản khỏi bị trộm cướp bằng cách giữ nó bên mình. Ngày nay người ta gửi tiền bạc vào chỗ khác, như là các cơ quan tài chính. Sự sụp đổ của các ngân hàng và các cơ quan tài chính ở khắp nơi trong những thập kỷ qua, do tham nhũng và những lý do khác, biểu lộ nhu cầu cần phải đầu tư tài sản một cách khôn ngoan để bảo vệ chúng khỏi những ‘tên cướp’ của thời đại tân tiến. Trong trường hợp này để có được sự bảo vệ tối đa, ta vẫn có thể làm theo lời Phật dạy bằng cách “chọn lựa” những cơ quan tài chính đáng tin cậy nhất để gửi hay đầu tư tài sản vào đó.

Đức Phật cũng khuyên ta bảo vệ tài sản bằng cách có những biện pháp gìn giữ nó khỏi “lửa và nước”, có nghĩa rộng là bao gồm tất cả những loại thiên tai và tai nạn bất ngờ khác, như động đất, sóng thần, nguyên tử, lũ lụt... mà thoát đầu nghe rất xa xôi, nhưng lại rất thường xảy ra trong thời hiện tại (như trận động đất tsunami ở Aceh, Phuket, Nhật bản, Kathina (Mỹ) và lũ lụt ở Việt Nam...).

Có các biện pháp để gìn giữ tài sản khỏi tay những “người thân không tốt” (*appiyato dayadato*) cũng là một cách bảo vệ khác. Dù lời khuyên này có thể quan trọng hơn vào thời Đức Phật, nhưng trong xã hội ngày nay, chúng ta cũng khó thể bỏ qua. Thí dụ, một số người cho thân quyến mượn những số tiền khá lớn chỉ dựa vào lòng tin. Tuy nhiên, người được hưởng lợi có thể phản bội tất cả mọi lòng tin, và không bao

giờ trả lại tiền đã mượn. Trong một số nền văn hóa, các bậc cha mẹ và ông bà đầy lòng thương chiều con cái là dễ gặp điều nguy hiểm này. Những người con đã trưởng thành hoặc con dâu, con rể có thể cắt xén của cải, tài sản của những người thân quyến trọng tuổi này. Những sự kiện này cho ta thấy các biện pháp để bảo vệ tài sản khỏi những người quyến thuộc xấu là một nhu cầu chính đáng đối với một số người trong xã hội ngày nay.

Những người trong gia đình, họ hàng, quyến thuộc và cả bạn bè được khuyên là nên tương trợ, giúp đỡ nhau trong làm ăn, mưu sinh. Tuy nhiên, tất cả đều nên xem xét tư cách cá nhân và lý do và tiềm năng của công việc cần đầu tư giúp đỡ, phải góp ý, tránh những việc vay mượn hay hùn hạp có tính rủi ro cao. Nhiều gia đình gầy dựng nhiều của cải một cách cực khổ rất lâu trong nhiều năm, thậm chí nhiều đời, nhưng về sau bị con cái người thân làm tiêu tán trong vài lần làm ăn.

Nói chung, Đức Phật động viên cả cộng đồng coi việc bảo vệ tài sản (*arakkha sampada*) cũng quan trọng như việc làm ra tài sản, thì mới duy trì sự giàu có và phúc lợi của một cách lâu bền được. Cụm từ “*arakkha sampada*” mà Đức Phật dùng là chỉ rõ sự xác lập việc bảo vệ tài sản và sự quan trọng của việc đó. Nó có nghĩa là: “*Việc có biện pháp chân chính để bảo vệ tài sản chân chính cũng quan trọng tương tự như việc thực hiện một nghĩa vụ cao thượng vậy*”.

(3) Có Được Bạn Bè Tốt

Đức Phật đưa ra điều thứ ba để có được và duy trì được đời sống vật chất và hạnh phúc thế tục là cần nên có bạn tốt. Bạn hiền bạn tốt không quan trọng là trẻ hay già, làm chung hay khác nghề nghiệp, cùng hay khác sắc tộc hay tôn giáo, miễn sao họ là những người có đức hạnh, có lòng tốt, có trí

tuệ và có đời sống tinh thần tâm linh đáng kính. Như vậy, những người bạn đó sẽ trở thành tấm gương, thành những người sẽ ảnh hưởng tốt đẹp đến sự nghiệp, việc làm và đời sống tinh thần và tâm linh của mình.

Trong phần trước (trong kinh Lời Khuyên Dạy Sigala) Đức Phật đã dạy rõ những loại bạn tốt và bạn xấu và cách để chúng ta phân biệt rồi. Đức Phật dạy người thanh niên trẻ Sigala rằng khi giao tiếp với những người xấu và vô đạo đức thì đó là “cửa” qua đó tài sản sẽ bị tiêu tán như thế nào. Do đó, Đức Phật, với trí tuệ của Người, đã thảo luận những quan hệ, những giao tiếp có thể giúp bảo vệ hoặc làm hủy hoại tài sản của một người như thế nào.

Phần khác, Đức Phật khuyên mọi người nên giữ mối liên hệ giao hữu với các vị thầy, các nhà cố vấn có khả năng, để học hỏi và trao đổi ý tưởng với họ. Bằng cách đó, họ có thể phát triển nhân cách, đạt được sự hiểu biết và khả năng – Đó là những yếu tố làm tăng thêm sự thành đạt về vật chất của họ. Sự lựa chọn bạn bè, bằng hữu... một cách khôn ngoan là quan trọng trong việc mưu sinh làm giàu và bảo vệ tài sản và phúc lợi của mình.

► Xin bổ sung thêm một chút về điều dạy này của Đức Phật trong bối cảnh ngày nay. Rõ ràng là làm ăn, giao du với bạn xấu thì sẽ dẫn đến hậu quả xấu và ngược lại. Bạn xấu có thể làm mình tan gia bại sản, tha hóa, thậm chí gây ra tội lỗi, trong khi bạn tốt sẽ là người đối tác tốt, bạn làm ăn tốt, cùng nhau đi lên.

Nhưng trong đời sống, có một loại bạn có thể không xấu, là loại bạn luôn khuyến khích, rủ rê, kích thích lòng tham của mình để làm giàu thêm, làm giàu mãi. Điều này thật ra cũng chẳng phải là xấu xa, nếu việc làm giàu là chân chính và bạn

biết cách phân chia tài sản thế nào trong đời cho có ý nghĩa. Điều nguy hiểm là có thể bạn sẽ dính vào vòng quay làm tiền và chạy đua vật chất, đến nỗi không còn thời giờ hay tâm trí để nghĩ đến đời sống tình cảm, tinh thần và tâm linh. Và khi đã sa vào chủ nghĩa vật chất và xa xỉ bất tận, bạn lại phải dùng mọi cách, kể cả những việc bất thiện, để tiếp tục làm tiền, để duy trì danh tiếng và mức độ xa xỉ hàng ngày đó. Chỗ này là điều mà những người đã giàu có nên tránh bỏ. Vì sao? Vì đã có rất nhiều người sa vào con đường này vì lòng tham vô đáy và hậu quả dính vào tội lỗi, cuối cùng cũng dẫn đến những bất hạnh.

(4) Chi Tiêu Một Cách Cân Bằng

Thứ nhất, mọi người nên sống và tiêu xài trong khả năng tương xứng với tầm thu nhập của mình. Điều dạy của Đức Phật có nghĩa là tiêu xài một cách kinh tế, không quá xa xỉ nhưng cũng không quá bủn xỉn, hà tiện.

Ai tiêu xài (hay đầu tư) quá đáng thường gặp phải nhiều vấn đề khó khăn, nợ nần, phiền não. Còn ai quá keo kiệt, hà tiện thì giữ của càng lúc càng nhiều, nhưng sống cực khổ, bất hạnh, chẳng khác gì những người khôn cùng, rồi cũng vô nghĩa.

“Sự chi tiêu không được quá số tiền kiếm được, mà cũng không nên chiếm quá ít so với tổng số tiền kiếm được”. Một kế hoạch chi tiêu rõ ràng sẽ hướng dẫn một người chi tiêu, đầu tư và tiết kiệm một phần số tiền kiếm được một cách khôn ngoan. Đức Phật nhấn mạnh đến sự quan trọng của một kế hoạch như vậy và cho ta biết thế nào là “cân bằng chi tiêu” từ 2.600 năm trước.

Như đã đề cập trong phần trước, Đức Phật khuyên chúng ta nên để ¼ tiền của dùng cho các chi tiêu gia đình và cá nhân, ¼ dùng để đầu tư làm ăn để duy trì và có thêm thu nhập, và ¼ để tiết kiệm hay bảo hiểm, phòng khi những bất trắc, tai ương hay vô thường xảy ra cho mình và người thân.

► Đức Phật cũng không quên khuyên dặn rằng, trong ¼ đầu tiên, chúng ta nên dành một phần nhỏ để làm giúp đỡ người nghèo khó và làm những việc công đức từ thiện khác. Một góc nhỏ này giúp chúng ta “**Làm Người Tốt!**”, giúp chúng ta cao đẹp hơn về tâm linh và đạo đức: Là một phần mục tiêu của quyển sách nhỏ này muốn nói với bạn!!!

► Phần dành cho việc phụng dưỡng cha mẹ già yếu cũng có thể trích từ nguồn ¼ chi xài cá nhân này, mặc dù nhiều hay ít là tùy theo điều kiện của mỗi gia đình!!!

► Xem thêm phần **(Chú Giải)** bên dưới.

Lời khuyên này của Phật vẫn mãi còn hữu ích trong xã hội hiện đại hơn bất cứ lúc nào khác, khi mà những sự cám dỗ về vật chất, tiêu xài, hưởng lạc luôn đầy rẫy khắp nơi. Các hình thức quảng cáo, khuyến mãi đầy hấp dẫn đưa vào mắt, tai, vào tâm trí ta, nào nhà đẹp, xe sang, thời trang, tình dục, du ngoạn, và hàng triệu những sản phẩm hấp dẫn khác làm tăng cao cơn khát “dục vọng khoái lạc giác quan” của mọi người: mà “dục vọng và ham muốn” chính là nguồn gốc của mọi điều “Khô” trên thế gian.

Tổng thống Mỹ Benjamin Franklin:

“Có hai cách để chúng ta được yên lòng và hạnh phúc: giảm thiểu nhu cầu ham muốn hoặc gia tăng của cải vật chất của mình — Cách nào cũng được, kết quả là như nhau và mỗi người phải tự mình quyết định và chọn cách nào để làm hơn”.

“Sự hài lòng làm cho kẻ nghèo trở nên giàu có; Sự bất toại nguyện làm người giàu trở nên nghèo nàn”.

Có thể nói những đề nghị về công thức chi tiêu cân bằng trên của Đức Phật cách đây gần 2.600 năm là “chuẩn mực” về mặt kinh tế học về thu-chi cá nhân và thiết thực về phòng hộ những rủi ro, tránh tiêu tán tài sản, duy trì ổn định vật chất và những hạnh phúc thể tục của con người.

Đức Phật nhận định rằng nếu không có kế hoạch chi tiêu cân-bằng, thì việc phát triển hay duy trì điều kiện vật chất là rất khó. Người biết chi xài đúng mực và không bị mắc nợ là người có được sự nhẹ nhàng, thư thái và vô ngại. Ngược lại ai vung tiền của hay nợ nần vì tiêu xài hoang phí xa hoa hoặc trút *hết* tiền vào những việc đầu tư *liều lĩnh*, không nghĩ đến nguy cơ sa sút, thì người đó giống như **“Kẻ rung cây rút hết trái chỉ để ăn một trái chín”**, như cách nói của Đức Phật.

► Dựa vào lời dạy của Phật về điều kiện hỗ trợ này, mọi người bình thường nên tiêu xài trong khả năng của mình, tránh xa chủ nghĩa tiêu dùng, khuyến mãi, quảng cáo và tài chánh điện tử. Nếu mọi người không biết tiết chế thì rất dễ làm con nợ cho ngân hàng với những thẻ tín dụng của mình. Ngân hàng làm tiền từ đâu ra? Chính là từ tiền của các bạn vay trả cho họ đó.

Một ví dụ là ngày nay người thành thị hay đi đến những khu mua sắm để giải sầu hay ăn uống cái gì đó, tuy nhiên với sức mạnh quyến rũ của khuyến mãi, của quảng cáo và sự thúc giục của bạn bè...rất nhiều người thường xuyên mua những thứ mà mình thật sự không có nhu cầu. Rốt cuộc là tiền lương tháng cũng không còn giữ nổi, lấy đâu ra mà chúng ta nghĩ đến việc tích góp, gầy dựng tài sản. Chưa kể đến việc ăn uống vô độ, bài bạc và sống kiểu phóng đãng, đùng đâu xài đó...cũng góp phần làm cho khả năng tích lũy tiền của của bạn bị mai một từng ngày, và rất khó mà tạo lập được một tài sản cho những mục đích làm ăn và phòng hộ có ý nghĩa hơn.

(II) Bốn yếu tố dẫn đến tiêu tán tài sản và sa sút về vật chất

Phóng đảng và dâm dật

Nhậu nhệ và hút chích

Đam mê cờ bạc

Giao du với kẻ xấu

(III) Bốn yếu tố giúp làm ra tài sản và tiến bộ về mặt vật chất

Không Phóng đảng và dâm dật

Không Hậu nhệ và hút chích

Không Đam mê cờ bạc

Không Giao du với kẻ xấu

Để giải thích về những yếu tố này, Đức Phật đã dùng một ví dụ về một hồ nước lớn, rất dễ hiểu. Hãy tưởng tượng một hồ nước lớn có bốn (4) cửa để đổ nước vô và bốn (4) cửa để xả nước ra. Bốn cửa xả nước ra là bốn yếu tố dẫn đến tiêu tán tài sản. Còn bốn cửa đổ nước vào là bốn yếu tố giúp làm ra tài sản.

Nếu bốn cửa-vô mở ra và bốn cửa-ra được đóng chặt, thì mực nước bên trong sẽ không bao giờ cạn đi, vì chỉ có đổ thêm vào chứ không có chảy ra: Chỉ có thu thêm chứ không có cửa chi ra.

Nếu bốn cửa-ra mở ra và bốn cửa-vô được đóng chặt, thì mực nước bên trong sẽ không bao giờ tăng lên được, vì chỉ có chảy ra cho đến cạn khô chứ không có đổ thêm vào: Chỉ có chi xài một chiều, chứ không có chiều thu thêm vào.

Cho nên, nếu một người khôn ngoan muốn giữ gìn của cải và duy trì phúc lợi vật chất thì nên **tránh bỏ** “Bốn yếu tố gây mất mát” đó và nỗ lực **duy trì và sống theo** “Bốn yếu tố giúp làm ra của cải”, như đã chỉ rõ trong mục II & III trên đây.

► Thật ra trong phần trước (trong kinh “Lời Khuyên Dạy Silaga”), Đức Phật đã chỉ ra sáu (6) “**cửa**” làm tiêu tán tài sản mà một người phải nên tránh bỏ. Dù mỗi hoàn cảnh, mỗi người nghe Đức Phật đã giảng dạy bằng những chi tiết khác nhau, nhưng tất cả sáu “cửa” tiêu cực nên tránh đó cũng nằm trong những yếu tố làm tan gia bại sản này.

Ví dụ, trong sáu “cửa” làm tiêu tán tài sản thì “**lười biếng**” là một cửa, vì ăn xài mà không làm gì thì “của núi cũng hết”. Đồng nghĩa như vậy, trong phần này Đức Phật đã khẳng định từ đầu rằng điều kiện đầu tiên để làm và duy trì sự giàu có là phải “**siêng năng và tháo vát**”, phải “**năng nỗ liên tục và chân chính**” trong công việc như đã đề cập trong phần (1) trên đây.

◆ Chú Giải:

Chú giải thêm vào phần “**Bảo vệ tài sản một cách đúng đắn**” và “**Chi Tiêu một cách cân bằng**”:

Riêng về vấn đề này, sự tiêu xài không kế hoạch là rất phổ biến trong những gia đình từ xưa đến nay. Điều đó đã gây ra nhiều sự bất ổn và bất hạnh cho nhiều gia đình.

Thứ nhất, vào thời xa xưa trọng nam khinh nữ và tư tưởng gia chủ, những người chồng thường thu tóm công việc, tài chính, tài sản, xem thường vai trò người vợ. Cho nên Đức Phật đã phê bình thực trạng này và đã khuyên dạy rằng: Những người chồng phải luôn luôn tôn trọng người vợ, thường xuyên mua những quà biếu

tặng vật để tặng vợ và phải chăm lo đời sống vật chất và an sinh hậu sự cho vợ và gia đình.

Thứ hai, trong thời đại ngày nay, khi vấn đề phụ nữ về mặt xã hội đã tạm được bình quyền với nam giới về công việc, nghề nghiệp, tài chính thì cũng có những xu hướng suy nghĩ “quá đà”. Chẳng hạn người nào cũng nghĩ rằng chồng hay vợ mình không được giữ tiền, vì người ấy sẽ không lo hết cho gia đình mình mà lại dùng tiền để lo giúp gia đình cha mẹ hay anh em của người ấy. Rốt cuộc là chồng thì không vui khi thấy vợ mình giữ hết tiền bạc của cải và thậm chí những công việc làm ăn của gia đình. Vợ thì cũng đấu tranh mạnh mẽ, thậm chí xung đột, để giành quyền quản lý tiền của khỏi tay chồng mình, vì sợ rằng chồng lo cho nhà chồng.

Điều này ít ai nói ra một cách chính thức vì sợ mất mặt với nhiều người và bạn bè, nhưng thật sự đây là vấn đề gần như lớn nhất trong những gia đình trong thời buổi hiện đại, và chúng ta có thể chắc chắn rằng phần lớn những cãi vã và bất đồng hay tan vỡ gia đình đều xuất phát từ việc không-thể quản lý chi tiêu một cách hài hòa trong gia đình. Những Phật tử nên cố gắng giải quyết chỗ này một cách hài hòa, nhằm tạo được mái ấm gia đình trước khi tham gia vào những hoạt động về tâm linh và công đức.

Thật ra, chúng ta hoàn toàn có thể áp dụng lời Phật dạy về cách tiêu xài và gìn giữ tài sản như đã được trình bày ở trên:

Thứ nhất, (1) việc giúp đỡ gia đình hay người thân bên vợ hay bên chồng có thể nên được thống nhất là dùng trong khoản tiền “1/4” đầu tiên (số tiền dành để chi dùng cá nhân và gia đình). Có thể xem tiền phụ giúp phụng dưỡng cho cha mẹ hai bên là một “khoản công đức” mà bốn phận con người cần phải chi trả, ngoài những khoản công đức và từ thiện bên ngoài khác, nếu điều kiện cho phép. Và chúng ta, như một số gia đình cũng đã làm, nên ấn định con số tiền trong phần này. Ví dụ số tiền là khoản nào đó phải được chi tiêu hàng tháng để phụng dưỡng cha mẹ hai bên và giúp những người thân yêu “cần được giúp đỡ”.

Thứ hai, (2) khi có người thân của bên vợ hay chồng cần tiền giúp đỡ để làm ăn, thì vợ chồng nên thông báo cho nhau và công khai thảo luận. Số tiền giúp đỡ này có thể phải được lấy từ số tiền “2/4” tài sản (dành cho việc làm ăn, đầu tư chính để có thu nhập thường xuyên). Vì số tiền này dùng để làm ăn, để mưu sinh và ổn định cuộc sống kinh tế, nên cũng phải được cân nhắc một cách cẩn thận. Phải xem xét uy-tín của người thân đang nhờ giúp, xem xét khả năng và tính khả thi của công việc mà người đó dự định đầu tư... để tránh rủi ro “tiền mất, anh em cũng mất”. ***Ý Phật trong phần này là vậy.*** Phải xem xét kỹ lưỡng trước khi để những người thân thuộc lấy hay vay mượn tiền của. Đó là một trong những cách để gìn giữ tài sản làm ra một cách khó nhọc.

(Ví dụ người thân mượn tiền để đầu tư vào công việc rủi ro cao như buôn chứng khoán một cách mù quáng, hay đi buôn lậu, hay cá cược, hay làm những nghề nghiệp không phi pháp, hoặc vay mượn chỉ để đi du lịch và tiêu xài, thì chúng ta nên cân nhắc, không nên cho mượn trong những trường hợp như vậy).

Như vậy, hai việc trên đây theo cách Đức Phật đã chỉ dạy để vừa làm tròn bổn phận chăm sóc gia đình hai bên, vừa bảo đảm quan hệ vợ chồng tốt đẹp, và vừa kiểm soát được rủi ro thất thoát tài sản vào tay người thân quyến thuộc. Những cách này có vẻ là đúng đắn nhất và hài hòa nhất.

(B) Tích Lũy Sự Giàu Có & Tiến Bộ về Tâm Linh

(I) Bốn điều để có được An Bình & Hạnh Phúc trong đời sống tương lai.

(1) Lòng tin (Lòng thành tín)

Trước hết hãy đọc, học và suy nghiệm những điều cơ bản về những lẽ thật về kiếp người (như sinh, già, bệnh, chết...hiển nhiên) và những chân lý về thế gian, về vũ trụ (như sự luân thay đổi, sự vô thường, sự sinh diệt...hiển nhiên), và có được hiểu biết đúng đắn về cuộc đời mình, để rồi có niềm tin chính đáng vào Đức Phật và giáo lý hữu tình hữu lý của Phật. Đó là một niềm tin khách quan, vững chãi, không mù quáng, dựa vào sự hiểu biết, trí tuệ và bằng sự tự thân chứng nghiệm hàng ngày và bằng khoa học.

(2) Đức hạnh (Giới hạnh)

Đó là những sự kiêng cử, tránh bỏ. Đó là:

Không sát sanh,

Không ăn cắp,

Không tà dâm

Không nói dối, và

Không uống rượu bia và không dùng những chất độc hại...làm mất kiểm soát bản thân.

Bạn đã biết rõ nguyên nhân dẫn đến kết quả phúc lành của việc sống kiêng giữ theo giới hạnh đạo đức này. Sống ý thức theo Năm Giới sẽ làm cho một người trở nên tốt đẹp, cao thượng, có ích và vô hại cho mọi người và cho bản thân mình.

Ngược lại, sống phóng dật, vô đạo đức, không quan tâm đến Năm Giới hạnh làm cho một người trở thành xấu, ác, thấp hèn và vô ích, nguy hại cho mọi người và bản thân mình.

(3) Rộng Lòng (Bố thí)

Đó là sự vô-tham, không còn tham lam, không ích kỷ, buông bỏ, từ thiện, giúp đỡ người khác. Đó là niềm hạnh phúc và hoan hỷ khi cho đi, ban phát, cho, tặng, hiến, cứu, giúp, chăm nom...những người đang gặp khó khăn. **“Cho đi là nhận rồi!”**. Cho là cách nhận lại nhanh nhất và nhiều nhất!

Cao thượng hơn nữa là việc bố thí cúng dường cho những người kính đạo ví dụ như những Tăng Ni là **bậc chân tu**, những tu sĩ trong sứ mạng Phật sự thiêng liêng đi đến những vùng khổ cực để giảng dạy giáo lý, để tạo lập chùa chiền...hay là những Phật tử cư sĩ thiếu phương tiện tu tập, những người đang hướng đến Phật Pháp...Nếu bạn chọn việc làm công đức một cách đúng đắn là cách tu tập để **“Làm Người Tốt!”** và để có một đời sống phúc lành trong tương lai, thì những người chân tu chính là **“Rộng phước lớn nhất” (Phước điền vô thượng ở trên đời)** mà bạn có thể gieo trồng công đức.

(4) Trí Tuệ (Sự hiểu biết)

Đó là sự nhận biết, sự hiểu biết về bản chất vô thường của mọi sự vật, rằng tất cả mọi sự vật trên thế gian luôn luôn thay đổi, không vững chắc, không cố định bao giờ. Mọi thứ đều sinh rồi diệt. Cũng như chúng ta vậy, sinh rồi già, chết. Tâm chúng ta cũng vậy, nó vô thường và sinh diệt liên tục trong từng khoảnh khắc.

Chính sự hiểu biết về những chân lý, về Phật pháp giúp cho chúng ta sống vững chãi, không lo sợ, không nao núng, cũng không chủ quan và không cực đoan. Trí tuệ là nền tảng cho chúng ta sống trong đức hạnh, làm việc công đức và cố gắng tu tập cho thân tâm trong sạch, là con đường duy nhất mang lại sự bình an và hạnh phúc cho những tương lai gần và xa của chúng ta.

◆ Tóm Tắt Chương II:

“Làm Thế Nào Để Tích Lũy Sự Giàu Có”

Dù cho một người đã thành công trong việc “đóng các cửa-ra” gây tiêu phí sản nghiệp, và chỉ “mở các cửa-vào” giúp tăng thêm “sự giàu có về vật chất”, thì người ấy cũng không nên lơ đãng về việc làm tăng thêm “sự giàu có về tâm linh” của mình. Nếu không có sự lớn lên và trưởng thành về tâm linh, thì lòng tham và những dục vọng bất tận sẽ chỉ đưa đến Bất hạnh và Khổ đau sau cùng mà thôi.

Một người sống thành đạt là một người biết kiềm chế tham vọng làm giàu nữa, làm giàu mãi chỉ vì một mục đích về vật chất không thôi. Người thành đạt là người có trí, thì sẽ luôn tìm những cách thức để chi tiêu, chia sẻ một phần sự giàu có vào những công việc từ thiện, cứu giúp những người cùng cực, nghèo khó, những người không có đặc quyền, thấp cổ bé họng, những trẻ em đói nghèo bệnh tật, những người già vô phước neo đơn, những người đang tuyệt vọng sau cơn hoạn nạn, thiên tai; hoặc giúp một tay vào việc ấn tống, truyền bá Phật Pháp để mọi người hiểu được những lẽ-thật của cuộc đời mà sống tốt đẹp hơn. Đó là cách một người thực sự thành đạt tỏ lòng biết ơn đối với cuộc đời và xã hội, vì thật sự là cuộc đời và xã hội đã giúp cho người ấy với những duyên lành để lớn lên và thành đạt.

Người mà không thành đạt chút gì về mặt đời sống vật chất cũng như tâm linh thì cũng giống như người với hai con mắt bị mù. Giống một cách nói của người xưa, đó là người đã không có tài mà còn không có đức.

Người chỉ lo làm giàu về vật chất, suốt đời chỉ lao theo tham muốn vật chất và nhục dục thì cũng giống như người chỉ có một con mắt.

Còn người luôn ý thức làm giàu và tiến bộ cả hai mặt vật chất và tâm linh thì giống như người có đủ hai con mắt sáng vậy. Chúng ta đều đang có đôi mắt sáng ngời đây, vậy hãy bắt đầu phấn đấu để trở thành những người thành đạt thật sự, thành những “*Người Tốt!*” trong đời này.

Đây là lời Đức Phật đã lặp lại trước khi kết thúc bài kinh thuyết giảng này:

Siêng năng (1), cẩn thận & đúng đắn trong công việc (2)

Gầy dựng tài sản một cách đúng đắn (3)

Sống cân bằng, tiêu xài có kế hoạch (4)

Bảo vệ tài sản làm ra một cách đúng đắn (5)

Có niềm tin chính đáng & đức hạnh (6)

Rộng lòng bố thí, bớt tham lam (7)

Luôn hướng thiện cho phúc lành tương lai (8)

Đối với người đã có niềm tin vào Phật pháp

Đức Phật đã dạy tám (8) phẩm chất trên đây

Để mang lại phúc lành cho đời này và đời sau

Nếu làm theo, lòng đại lượng và công đức cũng tăng lên.

Mong rằng các bạn sẽ ghi nhớ và làm theo những lời Phật dạy như trên.

***Người có trí dùng tài sản vật chất làm phương tiện để
nâng cao tài sản tâm linh.***

***Chúng ta chỉ có thể mang theo tài sản tâm linh, tức
Nghịệp, đến tương lai và những kiếp sau.***

▲ Sách & Tài Liệu Tham Khảo

1. Kinh “*Dighajanu Sutta*” – dịch giả Piya Tan.
2. Kinh “*Dighajanu Sutta*” – dịch giả Ngài Tỳ kheo Thanissaro Bikkhu.
3. “*Factors Leading to Welfare*” (Những yếu tố dẫn đến phúc lợi) – tác giả Tormod Kinnes.
4. “*The Longshanks Sutta*” (Kinh Ông Chân Cọp) – tác giả Richard Blumberg.
5. “*The Wholesome Property*” (Tài Sản Lành Mạnh) – tác giả Thiên sư Aggamahapandita Bhaddanta U Pannya Vamsa, Miến Điện.
6. Kinh “*Vyagghapajja Sutta*” – dịch giả Hòa Thượng Narada Thera.

◆ Lưu ý về tên các bài Kinh:

Như đã nói, phần chương này là phần Đức Phật giảng dạy về những cách thức để có được sự giàu có về vật chất và tâm linh là dựa vào lời Phật dạy cho người tên là “*Dighajanu*” được ghi lại trong kinh “*Vyagghapajja Sutta*”. Vì vậy kinh “*Vyagghapajja Sutta*” và kinh “*Dighajanu Sutta*” chỉ là một kinh, tùy theo cách đặt tên sau này của người truyền tụng hoặc dịch giả Phật học. Tên “*Dighajanu*” có nghĩa là “chân dài”, tên người ta thường gọi ông ta. Còn “*Vyagghapajja*” có nghĩa là “chân dài của con cọp”. Nên kinh này hay được gọi là kinh “*Chân dài của Cọp*” hay kinh “*Ông Chân Cọp*” là vậy.

— Khi bạn nói về những lời dạy của Phật về những cách để thành đạt, duy trì và tăng thêm phúc lợi vật chất và tâm linh của người tại gia, bạn có thể khó nhớ đến tên “*Kinh Vyagghapajja*” hay “*Kinh Dighajanu*” vì khó đọc, vậy bạn chỉ cần nhắc đến “*Kinh Ông Chân Cọp*” hay thậm chí “*Kinh Ông Cọp*” là bạn và mọi người có thể nhớ lại ngay. Bản dịch qua tiếng Anh ở Mỹ, các học giả đương đại cũng dịch là “*Tiger Sutta*” hay “*Kinh Ông Cọp*” để dễ nhớ và nhắc nhở cho nhau.

Kinh này nhờ tính chất “rất thực tiễn” từ ngàn xưa cho đến tận hôm nay, nên rất được người Âu Mỹ tâm đắc áp dụng, mặc dù các sư thầy xưa nay ở các nước Phật giáo Đông Á ít khi nào chăm chú đến việc giảng dạy những bài kinh thiết thực về đời sống kinh tế và hạnh phúc gia đình kiểu này cho các Phật tử. Ở Việt Nam cũng vậy.

— Còn khi bạn muốn nhắc lại những lời dạy của Phật về tất cả những nghĩa vụ và bổn phận của một người cần phải thực hiện để bảo vệ và duy trì tốt đẹp những mối quan hệ tình cảm gia đình và xã hội (cha mẹ, vợ chồng, thầy trò, bạn bè, đồng nghiệp, Tăng Ni, đạo hữu...), thì bạn nhớ đến “*Kinh Lời Khuyên Dạy Sigala*”, hoặc đơn giản là “*Kinh Sigala*”.

Nhiều người biết kinh này qua bản dịch ra tiếng Hán-Việt là “*Kinh giáo thọ Thi-ca-la-việt*”, nhưng bạn chỉ cần nhớ “*Kinh Thi-ca-la-việt*” cho dễ dàng.